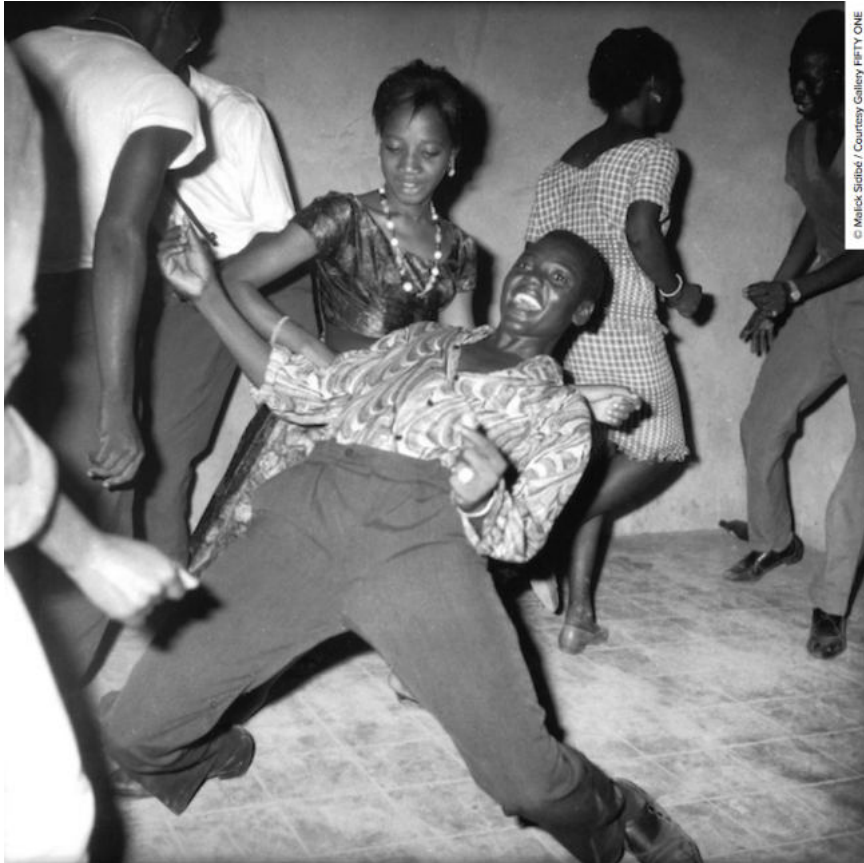

MALICK SIDIBÉ

'Het oog van Bamako' by Gena Kagermanov, on June 17th 2022 on BREEDBEELD Magazine
(<https://breedbeeld.org/online-magazine/het-oog-van-bamako>)

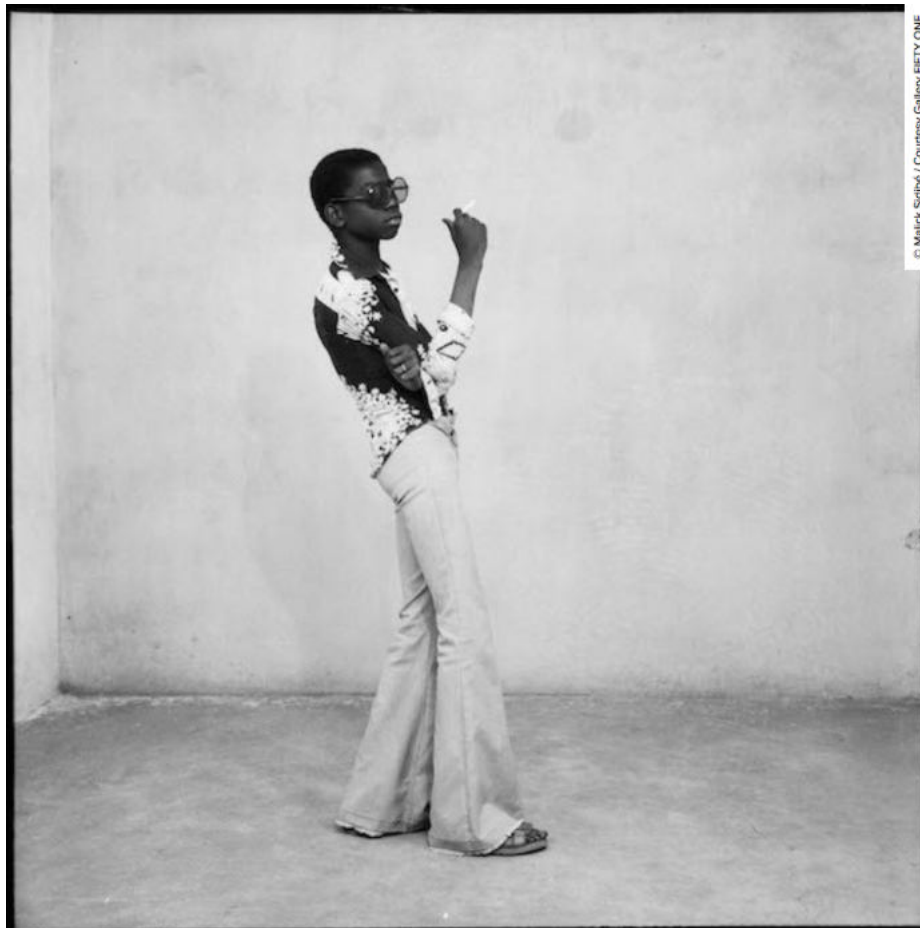

HET OOG VAN BAMAKO

Malick Sidibé (1935-2016) was een Malinese fotograaf, bekend om zijn bruisende beelden van feesten en de flamboyante portretten die hij maakte in Studio Malick, zijn fotostudio in de Malinese hoofdstad Bamako. De studio groeide in de jaren '60-'70 uit tot een hotspot voor iedereen die zichzelf op de gevoelige plaat wilde laten vastleggen.

tekst: Gena Kagermanov

"Geen enkele Afrikaanse kunstenaar heeft in de tweede helft van de 20e eeuw en het begin van de 21e meer gedaan om de status van fotografie in de regio te vergroten, bij te dragen aan de geschiedenis ervan, het beeldarchief te verrijken of ons bewustzijn te vergroten van de texturen en transformaties van de Afrikaanse cultuur dan Malick Sidibé." Geen betere manier om Malick Sidibé te introduceren dan met deze woorden van kunstcriticus en voormalig MoMa-curator Robert Storr.

© Malick Sidibé / Courtesy Gallery FIFTY ONE

Sidibé werd geboren in Soloba, een klein dorp op 300 km van Bamako. Hij groeide op in een arme boerenfamilie, waar de kinderen gewoonlijk op jonge leeftijd als herder werkten. Sidibé beschrijft in interviews hoe zijn leefwereld stopte aan de grenzen van zijn dorp, tot hij kunstboeken vol illustraties van schilders als Eugene Delacroix ontdekte. De jonge kunstenaar begon zijn carrière als illustrator van beeldmateriaal voor evenementen in zijn stad, tot de burgemeester van een naburige stad zijn werk zag en hem vervolgens naar een kunstschool in Bamako stuurde. Daar kwam Sidibé al snel in contact met de Franse fotograaf Gérard Guillaat bij wie hij in dienst trad als decorator en assistent.

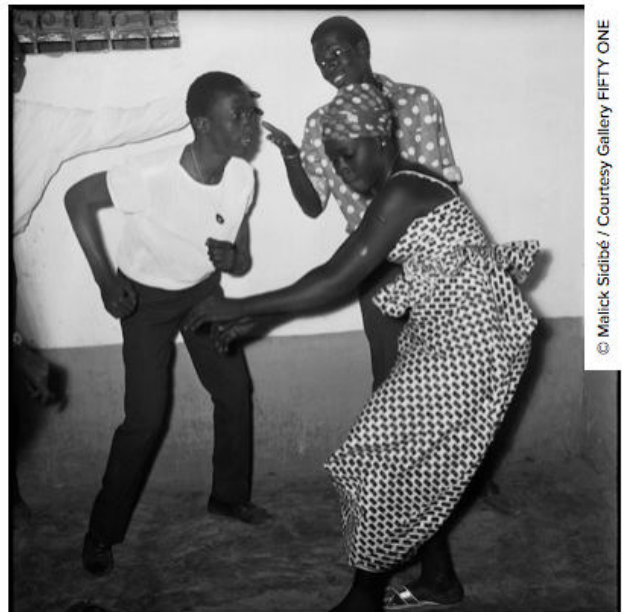
Nachten en morning-afters

Mali was in die tijd nog steeds een Franse kolonie en zou dat blijven tot 1960. Voor Sidibé betekende dit onder andere dat hij als zwarte vooral moest assisteren in plaats van zelf te mogen fotograferen. Daar kwam verandering in wanneer zijn werkgever het aantal opdrachten niet langer kon bijbenen. Guillaat zou zich focussen op de evenementen voor de Fransen, terwijl Sidibé de feesten van de zwarte bevolking voor zijn rekening nam. Door de langdurige kolonisatie had de westerse dansmuziek er voet aan de grond gekregen. Die nieuwe muziek ging gepaard met veranderende zeden. Volgens Sidibé was de populariteit van de twist en Afro-Cubaanse muziek vooral te danken aan het feit dat die het voor jongens en meisjes mogelijk maakte om met elkaar te dansen en elkaar aan te raken. Bij de traditionele muziek was dat veel moeilijker.

“Iemands gezicht is een wereld. Als ik iets vastleg, zie ik de toekomst van de wereld.”

Voor zijn werk hanteerde Sidibé een aantal eenvoudige basisregels: *“Om een goede fotograaf te zijn, moet je een talent hebben om te observeren en weten wat je wilt. Je moet de vormen en bewegingen kiezen die je bevallen, die er mooi uitzien. Maar je moet evenwel vriendelijk en sympathiek zijn. Het is heel belangrijk om mensen op hun gemak te stellen. Iemands gezicht is een wereld. Als ik iets vastleg, zie ik de toekomst van de wereld. Ik geloof met hart en ziel in de kracht van het beeld.”*

Sidibé's carrière kwam in een stroomversnelling wanneer Mali onafhankelijk werd. Hij kocht materiaal van een Franse fotograaf die huiswaarts trok en begon voor eigen rekening te werken. Om het nachtleven in Bamako te kunnen fotograferen was Sidibé één van de enige fotografen die met een flits op locatie ging fotograferen; de meeste fotografen bleven in hun studio. Dit maakte Sidibé razend populair bij de jeugd voor wie zelfexpressie steeds belangrijker werd.

© Malick Sidibé / Courtesy Gallery FIFTY ONE

Verjaardagsfeesten, communies, doopfeesten... de jonge fotograaf bezocht soms tot wel vier feesten per nacht. 's Ochtends ontwikkelde hij de rolletjes en maakte proefprints voor de klanten die de foto's kwamen kopen. Malick beschreef dat veel mensen vooral langs kwamen om zichzelf op foto te zien. Ze wezen zichzelf aan op de proefprints en riepen vol blijdschap dat ze met die jongen of dat meisje hadden gedanst, zonder de foto te kopen. Zichzelf zo op beeld zien was soms genoeg voor hen.

En wanneer de nachtelijke feesten uitdoofden, ging men op zondagnamiddag vaak verder aan de oevers van de rivier de Niger. Ook hier was Sidibé regelmatig te vinden. De foto's die hij hier maakte zijn eenvoudig en onverbloemd. Er is speelse spontaniteit te zien in deze beelden: zondagse ontspanning, vol gelach en levenslust.

© Malick Sidibé / Courtesy Gallery FIFTY ONE

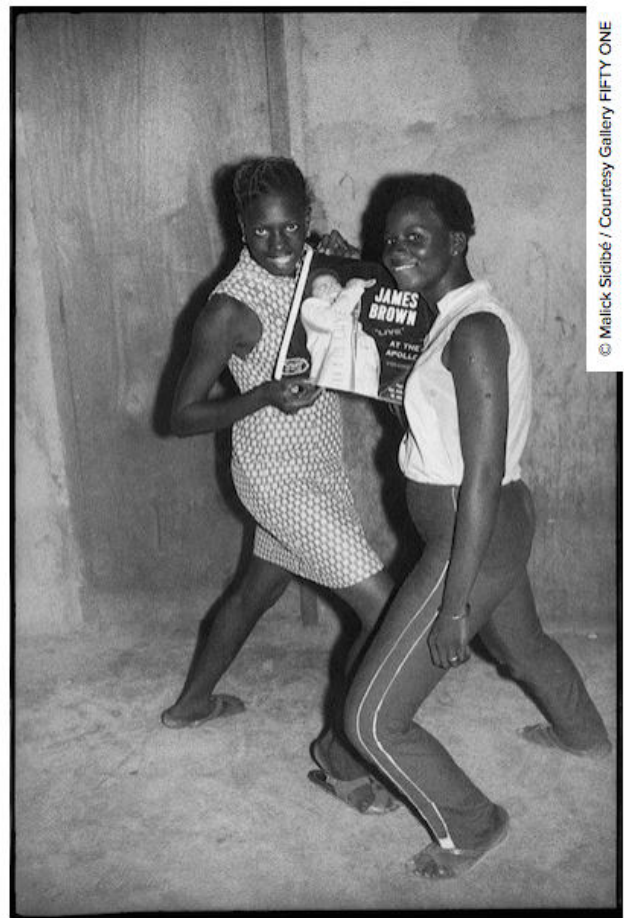

© Malick Sidibé / Courtesy Gallery FIFTY ONE

Studio Malick

In 1962 opende Sidibé zijn eigen studio, Studio Malick. Fotostudio's waren op dat moment booming business in de pas onafhankelijke landen van West-Afrika. Een groeiend zelfbewustzijn, vrijheid en modernisering zorgden ervoor dat veel jonge mannen en vrouwen zichzelf wilden laten portretteren in hun nieuwste kleren, horloges en haarstijlen. Wanneer de mode veranderde kwamen ze terug. Met verschillende attributen creëerde Sidibé samen met de geportretteerden een beeld met poses die vaak deden denken aan films of foto's uit modemagazines. *"Door mijn achtergrond als illustrator, werkte ik vaak verschillende posities uit in mijn studio. Ik wilde niet dat mijn onderwerpen als mummies stil stonden. Ik gaf ze dus houdingen die hen tot leven brachten."*

Studio Malick werd zo een plek waar dromen werkelijkheid werden: een plek waar je om het even wie kon zijn. Een studioportret laten maken bij Malick Sidibé was voor sommigen een overgangsrитуeel naar volwassenwording, voor anderen een moment van zelfbevestiging. Vaak namen de klanten ook zelf voorwerpen mee waarmee ze zich identificeerden, bijvoorbeeld een plaat van James Brown, of ze poseerden op hun motorfiets. Op die manier slaagde Sidibé erin de veranderende smaak en identiteit van zijn generatie te vatten. De populariteit van deze fotostudio's verminderde geleidelijk vanaf de late jaren '70, wanneer camera's betaalbaar werden voor de lokale bevolking.

© Malick Sidibé / Courtesy Gallery FIFTY ONE

“Zijn oeuvre kan best gezien worden als een collectief portret van een land dat voortaan zijn eigen verhalen wilde creëren en vertellen. ”

Kroniek van een jonge natie

Hoewel Sidibé in vele interviews stelde dat hij in de eerste plaats een fotograaf was die zijn stiel uitoefende, kreeg zijn werk door zijn historisch belang vanaf de jaren '90 het karakter van een kroniek. De mensen die hij portretteerde, symboliseren de vitaliteit van een natie die zich van een Franse kolonie snel transformeerde in een onafhankelijk land. Een land dat op zoek was naar haar eigen plek in een wereld die steeds sneller en intenser globaliseerde. Het heeft echter tot 1994 geduurd tot Sidibé's werk bekendheid kreeg buiten de grenzen van Mali.

De ritmische composities van Sidibé kregen vorm door de mode, muziek en dans die een belangrijk onderdeel waren van het nieuwe Malinese zelfbeeld dat schipperde tussen traditie en moderniteit. Zijn oeuvre kan dus best gezien worden als een collectief portret van een land dat voortaan zijn eigen verhalen wilde creëren en vertellen.

In 2017 organiseerde the Somerset House in London een grote retrospective van Sidibé's werk. Voor deze tentoonstelling stelde Rita Ray, een DJ en een experte in Afrikaanse muziek een soundtrack samen: een mix van popmuziek uit de jaren '60 met Malinese roots. U kan die afspeellijst [hier](#) beluisteren op spotify.